

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS 2025

1. Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja toiminta

Luodon kunnan tarkastuslautakunta koostuu viidestä varsinaisesta jäsenestä, jolla kullakin on henkilökohtainen varajäsen. Kunnanvaltuusto on nimennyt tarkistuslautakunnan toimikaudeksi 08/2021- 5/2025 ja toimikaudeksi 6/2025-5/2029.. Tarkastuslautakunnan valtuutetut ja varajäsenet toimintavuoden aikana ovat:

8/2021 – 5/2025:

<u>Valtuutettu</u>	<u>Varajäsen</u>
Sten Bobacka, puheenjohtaja	Heidi Edén
Pernilla Löfs-Grankulla, varapuheenjohtaja	Joakim Svenfelt
Katarina Barkar	Markus Svenlin
Andreas Peltola	Johnny Blomqvist
Barbro Bång	Marianne Rahja

6/2025 - 5/2029:

<u>Valtuutettu</u>	<u>Varajäsen</u>
Sten Bobacka, puheenjohtaja	Lena-Maria Lind
Simon Eklund, varapuheenjohtaja	Jonas Björkström
Andreas Peltola	Patrik Källdström
Jennie Svenfelt	Anna Törnqvist
Annie Björkell	Vilhelms Sundqvist

Lakisääteisen tarkastuksen on suorittanut KPMG Oy Ab vastuullisena tilintarkastajana OFGR Martin Slotte. Hallintosihteeri Maria Peltomaa on toiminut lautakunnan sihteerinä.

Tarkastuslautakunnan tehtävistä säädetään Kuntalain 121 § mukaan seuraavasti:

”Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat, arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla, arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta, valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi, valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Kunnanhallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksestä lautakuntaa koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi ja talousarvioksi kunnan hallintosäännön ja talousarvioesityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.”

Revisionsnämnden har tagit del av bland annat följande handlingar:

- hallintoelinten pöytäkirjat
- talousarvio ja -suunnitelma vuosille 2025-2027
- henkilöstöraportti 2025

- laaja hyvinvointikertomus 2025-2029
- kunnanhallituksen allekirjoittama tilinpäätös vuodelle 2025
- tiivistetty loppuraportti vuoden 2025 tilintarkastuksesta, taseanalyysi ja OFGR Martin Slotten allekirjoittama tarkastuskertomus.

Lautakunta on työssään noudattanut vahvistettua työohjelmaa ja on kokoontunut 9 kertaa toimintavuotena 2025. Hyväksytyn tarkastusohjelman painopisteenä on kevään aikana ollut varhaiskasvatus ja syksyllä kaavoitus ja konserniyhtiöt. Lautakunta on vuoden aikana tutustunut toimintaan ja kuullut virkamiehiä.

Kuntalain 84 § mukaan tarkastuslautakunta vastaa kunnan sidonnaisuusrekisteristä. Sidonnaisuusilmoitus tehdään tarkastuslautakunnalle, joka valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuuston tiedoksi. Tarkastuslautakunta voi tarvittaessa kehottaa ilmoitusvelvollista tekemään uuden ilmoituksen tai täydentämään jo tehtyä ilmoitusta. Lautakunta on vuoden aikana käsitellyt valtuutettujen ja virkamiesten sidonnaisuuksia ja päivittänyt sidonnaisuusrekisteriä.

Kunnanvaltuusto hyväksyi 25.11.2024 talousarvion vuodelle 2025 ja taloussuunnitelman vuosille 2025-2027. Talousarvioon sisältyvät tavoitteet toiminnalle ja taloudelle. Tarkastuslautakunnan arvio siitä, ovatko valtuuston asettamat tavoitteet toteutuneet perustuu vuoden 2025 tilinpäätökseen, kunnallisten hallintoelinten pöytäkirjoihin ja elinten edustajien kanssa käytyihin keskusteluihin.

2. Vuoden 2025 arviointikertomuksen käsittely

Kuntalain 121 § mukaan kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2024 käsiteltiin valtuuston kokouksessa 26.5.2025.

Kunnanhallitus käsiteli 16.6.2025 tarkastuslautakunnan lausunnon koskien vuoden 2024 tilinpäätöstä. Kunnanhallitus merkitsi tilintarkastuslautakunnan arviointikertomuksen tiedoksi ja totesi, että se ei anna aihetta erityisiin toimenpiteisiin.

3. Miten toiminnan ja talouden tavoitteet ovat toteutuneet

a) Strategiset tavoitteet

Visio 2035: Luoto on menestyvä ja viihtyisä asuinkunta osana hyvinvoivaa seutua.

Luodon kunnan strategiset tavoitteet vuosille 2023-2035 ovat:

Strategiset painopistealueet

365 saarta elinvoimaa

- Hyvinvoinva
- Valmistautunut
- Vastaanottava

Hyvinvointia läpi elämän

Luodossa asukas on keskipisteessä. Osallistuminen ja vastuu ovat toimintamme ydin. Meille osallistuminen merkitsee, että luomme kuntalaisille mahdollisuudet elää hyvä elämä kaikissa elämänvaiheissa.

Varhaiskasvatusta ja peruskoulutusta on edelleen tarjolla jokaisessa kunnan osassa. Toiminnasta vastaa osaava ja motivoitunut henkilöstö, joka omaksuu uudet pedagogiset opit ja soveltaa niitä käytännössä. Korkeampaan koulutustasoon kannustaminen on meille tärkeää. Luomme monipuolisen asuntotarjonnan kaiken ikäisille.

Yhteenkuuluvuutta vahvistetaan lisäämällä kunnan ja yhdistysten välistä yhteistyötä. Kuntalaisten yhteiset kokoontumispaikat vahvistavat identiteettiä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Luonto- ja kulttuurielämykset lisäävät elämänlaatua ja edistävät hyvinvointia. Kulttuuri-toiminta vahvistaa oman identiteetin tunnetta.

KAIKILLE HYVÄ ELÄMÄ

- Panostaminen asiakaslähtöisyyteen
- Fyysinen ja psyykinen hyvinvointi
- Lasten ja nuorten fyysisen aktiivisuuden edistäminen
- Toimintaa ja sosiaalista kanssakäymistä ikääntyville ja senioreille
- Syrjäytymisen ja väärinkäytön riskit huomioiden
- Kestävä kehitys (taloudellinen kestävyys, sosiaalinen kestävyys ja kestävä ympäristö)

KOULUTUS

- Yhdenmukaista, laadukasta perusopetusta
- Kannustaminen koulutukseen ja yleiseen tietoisuuteen koulutuksen merkityksestä
- Osaava, omistautunut henkilöstö
- Uusien pedagogisten menetelmien toimeenpano
- Johtamisrakenteen kehittäminen

VARHAISKASVATUS

- Yhdenmukaista, laadukasta varhaiskasvatusta kaikille
- Omistautunutta johtajuutta ja johtamisrakenteen kehittämistä
- Osaava, omistautunut henkilöstö
- Järjestelmällinen jatkokoulutus ja rekrytointi
- Sijaispooli

HYVÄÄ ASUMISTA KAIKEN IKÄISILLE

- Eri ikäryhmien tarpeet ja mahdollisuudet huomioidaan
- Monipuolinen, asianmukainen ja riittävä asunto- ja tonttitarjonta
- Kannustaminen yhteisöllisen asumisen perustamiseen
- Viheralueet

IDENTITEETTI JA YHTEENKUULUVUUS

- Viihtyisiä kohtaamis- ja kokoontumispaikkoja kaikissa kunnan osissa
- Luonto- ja kulttuurielämyksiä kaikille
- Huomioidaan monikielisyys ja erityistarpeet

TOIMIVA YHTEISTYÖ YHDISTYSTEN, KOLMANNEN SEKTORIN KANSSA

- Järjestelmällinen yhteys ja aito kumppanuus yhdistysten kanssa
- Sopimus pohjaisen tuen soveltaminen
- Vapaaehtoistoiminta kunnassa huomioidaan nimeämällä "Vuoden Luotovoima"

Valmistautuneina tulevaan

Valmistaudumme hyvin tuleviin muutoksiin. Kunnan jatkuvasti kasvava väestö edellyttää vastuullista johtajuutta ja viisaita päätöksiä. Haluamme parantaa kykyä ennakoita tulevaisuutta, huomioida riskit ja hyödyntää mahdollisuuksia. Innovatiiviset ratkaisut edellyttävät koko kunnalta luovaa ajattelua.

Kunnan talouden olisi aina oltava tasapainossa. Kansalliset poliittiset päätökset ovat vaikeasti ennakoitavissa. Tilikauden positiivisilla tuloksilla rakennamme puskurin tulevia investointitarpeita varten. Palvelutuotannon taloudellinen tehokkuus tulisi aina olla kansallista keskiarvoa parempi.

Yhdyskuntasuunnittelun tulisi perustua kokonaisvaltaiseen näkemykseen. Varhaiskasvatuksen lisääntynyt kysyntä vaatii uusia investointeja rakennuksiin ja henkilökunnan rekrytointia. Väestönkasvu vaatii aktiivista kaavoitusta, asuntotuotantoa ja infrastruktuurin kehittämistä.

Tulevaisuuden Luodossa asukkaat asettavat entistä korkeampia vaatimuksia koskien elämänlaatua, virikkeellistä arkea ja kestäväää ja joustavaa elämäntapaa. Luodolla on kaikki edellytykset vastata kyseiseen trendiin. Kokonaisvaltainen hyvinvointi perustuu virkistysmahdollisuuksien ja kulttuuritarjonnan jatkuvaan kehittämiseen. Kestävyys tuodaan esille sosiaalisesti, ympäristön ja talouden kautta. Digitalisointi kehittää kunnallista palvelutuotantoa

VARAUDUTAAN MUUTOKSIIN

- Osallistavaa poliittista johtajuutta
- Vastuullista ja ennakoivaa johtajuutta
- Henkilöstön sitoutuminen kaikilla tasoilla
- Alueellinen yhteistyö

TALOUS TASAPAINOSSA

- Kriisikuntakriteerit eivät täyty
- Toimintakate asukasta kohti, eli verotuloilla ja valtionosuuksilla katettava nettokustannus asukasta kohti, ylittää maan keskiarvon
- Investoinnit rahoitetaan tulorahoituksella
- Suhteellinen velkaantuneisuus on oltava parempi kuin 0,8

VÄESTÖNKASVU

- Kunnan asukasmäärä kasvaa vuosittain 1,2 prosenttia
- Aktiivinen kaavoitus ja infrastruktuurin laajentaminen joka takaa tonttitarjonnan kaikissa kunnan osissa

ELÄMÄNLAATU JA HYVINVOINTI

- Kestävään ja terveelliseen elämäntapaan kannustaminen
- Luodon urheilupuiston ja kunnanosien virkistysmahdollisuudet korostaminen
- Kulttuuritarjonnan kehittäminen
- Nuorille omat tilat ja omaa toimintaa
- Toimiva monialainen yhteistyö yhdessä Pohjanmaan hyvinvointialueen kanssa oppilashuollossa ja kaikkien ikäryhmien ennalta ehkäisevässä työssä

ELINKEINOELÄMÄ JA TYÖLLISYYS

- Työllisyystasoon maan 10 parhaan joukossa
- Teollisuustonttien tarjonta turvataan ja markkinoidaan
- Yritysten perustamista ja etätyömahdollisuuksia edistävää joustavia tilaratkaisuja tarjotaan
- Aktiivinen osallistuminen yritysten perustamiseen ja työvoimarekrytointiin liittyvään alueelliseen yhteistyöhön

TEHOKAS PALVELUTUOTANTO

- Digitaalisten palveluratkaisujen kehittämisen jatkaminen
- Optimaalinen, toimiva ja tehokas palvelurakenne
- Innovatiiviset, luovat ratkaisut kaikilla toimialoilla

KESTÄVÄ KOKONAISNÄKEMYKSEEN PERUSTUVA YHDYSKUNTASUUNNITTELU

- Kunta edistää kestävän energiatuotannon toteutumista
- Kunnalla on kunnianhimoiset omaa toimintaa koskevat mitattavissa olevat ympäristö- ja ilmastotavoitteet
- Toiminnassa huomioidaan alueellinen ilmastostrategia
- Ilmastomuutokset huomioidaan kiinteistöjen ja infrastruktuurin kunnossapidossa ja rakentamisessa
- Kaavoitus ohjaa uudistuvien energialähteiden hyödyntämiseen
- Kaikkia kiinteistöjä hyödynnetään ja huolletaan tehokkaasti
- Kestävä resurssien hyödyntäminen (indikaattoreiden mukaan)
- Olemassa olevien kylärakenteiden vahvistaminen

KESTÄVÄT ENERGIA-, JÄTE- JA LIIKENNERATKAISUT

- Kaikki kunnan omistamat kiinteistöt lämpenevät uudistuvalla energialla
- Energianoptimointia sovelletaan koko toiminnassa
- Hajakuormituksen vähentäminen vesistöissä, asuntokannan liittymisaste viemäriverkostoon 85 %
- Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen panostamalla kevyenliikenteenväyliin ja alikulkuihin. Suunnittelun perustana toimii Luodon tieverkostosuunnitelma.
- Suurin osa kunnan omistamista autoista ovat ilmastoystävällisiä 2030 mennessä
- Latausasemia ja bioenergiälähteitä on saatavilla kunnassa

STRATEGISET INVESTOINNIT

- Uusia varhaiskasvatusyksiköitä
- Kiertoliittymä Furuholmenin risteykseen
- Monitoimihallin rakentaminen Urheilupuistoon
- Kiinteistökohtaisen viemäriverkostojen laajentaminen ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi

Tervetuloa Luotoon

Luodon olisi entistä paremmin hyödynnettävä asukkaissa ja elinympäristössä myönteisiä mielikuvia herättäviä vetovoimatekijöitä. Jatkamme panostusta aktiiviseen markkinointiin ja viestintään.

Tulomuutto vastaa lisääntyneeseen työvoiman tarpeeseen, mikä mahdollistaa taloudellisen kasvun ja vakauden jatkumisen.

Panostaessamme kasvavaan tulomuuttoon meidän tulisi samalla vahvistaa kotouttamisosaamistamme. Palvelutuotannon tulee vastata tarpeita.

Majoitus- ja ravitsemuselinkeinoja markkinoidaan yhteistyössä seudun muiden toimijoiden kanssa.

VETOVOIMATEKIJÄT

- Luonto ja saaristoympäristö
- Rannanläheinen asuminen
- Viihtyisät yhteisöllisyyttä luovat asuin ympäristöt
- Hyvä palvelutarjonta lähietäisyydellä
- Hyvät harrastusmahdollisuudet kaikissa kunnan osissa

MARKKINOINTI, VIESTINTÄ

- Hyvän imagon ja positiivisten mielikuvien ylläpitäminen
- Myönteiset inspiroivat kertomukset
- Helposti saatavilla olevaa tietoa kaikille

TULOMUUTTO

- Asunto-, tontti- ja palvelutarjonta tasapainossa
- Kasvava työvoimaperusteinen maahanmuutto
- Hyvä kotouttaminen

Talousarvion strategiset tavoitteet on pääosin saavutettu. Kehitys on edelleen myönteistä, mikä on ilahduttavaa.

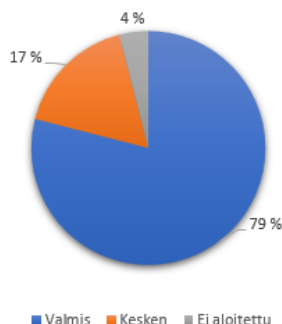
a) Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet

Toimielinten toiminnan ja talouden arviointi

Eri toimialojen tavoitteiden toteutumisen tarkastelussa todetaan seuraavaa:

Lautakunnat ovat suurelta osin saavuttaneet asetetut tavoitteet. Toteutuneiden tavoitteiden osuus laski hieman edellisvuoteen verrattuna (82 % vuonna 2024).

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen 2025, %

Toiminnallisten tavoitteiden toteutumisaste, tilinpäätös 2025

Keskusvaalilautakunta

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan toiminnalliset tavoitteet saavutettiin. Taloudelliset tavoitteet saavutettiin ja nettokustannukset olivat noin 14 670 € budjetoitua pienemmät.

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan toiminnalliset tavoitteet saavutettiin. Taloudelliset tavoitteet ei saavutettu ja nettokustannukset ylittivät budjetin noin 1 280 eurolla.

Kunnanhallitus

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan toiminnalliset tavoitteet saavutettiin. Taloudelliset tavoitteet saavutettiin ja nettokustannukset olivat talousarvioon verrattuna noin 818 350 € pienemmät. Summaan sisältyvät kunnan johdon ja yleishallinnon, työllisyyden, maaseutu- ja elinkeinokehityksen, hanketoiminnan, yleisen sisäisen palvelun, kiinteistöhallinnon, maahanmuuttajien kotouttamisen, Köpmanholmenin, ympäristöterveydenhuollon ja konserniohjauksen kustannukset.

Henkilöstöjaosto mukaan lukien ruoka- ja siivouspalvelut

Tarkastuslautakunta arvioi, että taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet saavutettiin pääosin. Ruoka- ja siivouspalveluiden nettokustannukset olivat noin 44 460 euroa talousarviota alemmat. Jakson taloudelliset tavoitteet saavutettiin. Seuranta osoittaa kuitenkin nuorten kokemuksen kouluruoasta olevan negatiivinen, vaikka ruokapalvelu on suurelta osin saavuttanut sille asetetut tavoitteet. Lautakunta katsoo siksi, että on syytä tarkastella, ovatko tavoitteet tarkoituksenmukaisia, erityisesti suhteessa oppilaiden todelliseen käyttöön ja tyytyväisyyteen.

Suunnittelujaosto

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan toiminnalliset tavoitteet saavutettiin osittain. Useita kaavoja on työn alla. Taloudelliset tavoitteet saavutettiin ja nettokustannukset olivat noin 63 910 € budjetoitua pienemmät.

Hyvinvointipalvelujaosto

Tarkastuslautakunta arvioi, että toiminnalliset tavoitteet saavutettiin osittain. Taloudelliset tavoitteet saavutettiin ja nettokustannukset olivat noin 39 750 euroa talousarviota alemmat. Kulttuuritoiminnan nettokustannukset olivat noin 50 100 euroa talousarviota alemmat, vapaa-ajantoiminnan nettokustannukset olivat noin 4 270 euroa talousarviota suuremmat, vapaan sivistystyön noin 3 090 euroa suuremmat ja tapahtumien noin 2 980 euroa suuremmat kuin talousarviossa.

Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunta/ Ruotsinkielinen koulujaosto / Suomenkielinen koulujaosto

Tarkastuslautakunta arvioi, että lautakunnan toiminnalle asetetut tavoitteet saavutettiin osittain. Taloudelliset tavoitteet saavutettiin pääosin; hallinnossa nettokustannukset olivat noin 4 600 € suuremmat kuin talousarviossa, varhaiskasvatuksessa nettokustannukset olivat noin 299 560 € pienemmät kuin talousarviossa, perusopetuksessa nettokustannukset olivat noin 169 330 € pienemmät kuin talousarviossa ja toisen asteen koulutuksessa sekä muussa sivistystoimessa nettokustannukset olivat noin 4 560 € pienemmät kuin talousarviossa.

Teknisten palveluiden lautakunta

Tarkastuslautakunta arvioi, että toiminnalliset tavoitteet saavutettiin osittain. Taloudelliset tavoitteet saavutettiin; teknisen hallinnon nettokustannukset olivat noin 107 000 € pienemmät kuin talousarviossa, teiden ja muiden yleisten alueiden osalta noin 94 160 € alle budjetoidun, liikuntapaikkojen ja virkistysalueiden noin 18 110 € pienemmät kuin budjetoitu, kiinteistöjen noin 83 830 € pienemmät kuin budjetoitu, sisäisen teknisen palvelun noin 33 510 € alle budjetin, rakennusvalvonnan noin 23 280 € alle budjetin, ympäristöhoidon noin 2 760 € alle budjetin sekä kiinteistöinventoinnin noin 21 880 € alle budjetin.

Investoinnit

Investoinnit eivät toteutuneet kokonaisuudessaan ja nettomenot olivat noin 4,4 miljoonaa euroa, mikä tarkoittaa, että investointibudjetti alittui.

Muut huomiot:

Tarkastuslautakunta suhtautuu erittäin myönteisesti niihin panostuksiin, joita tehdään kuntalaisten hyvinvoinnin vahvistamiseksi. Lautakunta haluaa erityisesti nostaa esiin kunnan laaja-alaiset toimenpiteet lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi, mikä on keskeistä hyvien ja turvallisten kasvuolosuhteiden luomisessa. Toimenpiteisiin kuuluu muun muassa psyykkisen hyvinvoinnin tukeminen sekä monipuolinen vapaa-ajantoiminta, joka edistää sekä fyysistä aktiivisuutta että sosiaalista yhteisöllisyyttä.

Lautakunta kannustaa jatkamaan ja vahvistamaan toimenpiteitä, joiden tavoitteena on ennaltaehkäistä tulevia haasteita ja parantaa asukkaiden elämänlaatua. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi ennaltaehkäisevää työtä tiedotus- ja koulutustoimenpiteiden muodossa, perheiden ja ikääntyneiden tukemista sekä aloitteita, jotka edistävät kestäviä ja terveellisiä elämäntapoja. Pitkäjänteisillä panostuksilla näihin osa-alueisiin kunta voi luoda hyvät edellytykset hyvinvoivalle yhteisölle.

Tarkastuslautakunta korostaa, että näitä toimenpiteitä tulee tarkastella pitkän aikavälin näkökulmasta ja niiden tulee olla kiinteä osa kunnan strategista työtä. Tämä tarkoittaa sitä, että toimenpiteitä seurataan ja tarvittaessa mukautetaan muuttuvien tarpeiden mukaisesti sekä että resurssit käytetään tarkoituksenmukaisesti ja kohdistetaan niille ryhmille, joilla on suurin tarve.

Yhteenvetona tarkastuslautakunta pitää kunnan sitoutumista hyvinvoinnin edistämiseen myönteisenä ja kannustaa jatkamaan kehittämistä ja uudistamista tällä keskeisellä osa-alueella.

4. Henkilöstö

Tarkastuslautakunta toteaa vuoden 2025 tilinpäätöksen ja henkilöstöraportin perusteella lyhyesti seuraavaa:

Henkilöstömäärä ja rakenne

Luodon kunnan henkilöstömäärä pysyi vuonna 2025 samalla tasolla kuin edellisvuonna. Eniten henkilöstöä työskentelee sivistyssektorilla ja varhaiskasvatuksessa. 85 % henkilöstöstä on naisia.

Ikärakenne ja eläkkeelle siirtyminen

Henkilöstön keski-ikä oli vuoden aikana 45,9 vuotta, eli hieman korkeampi kuin edellisvuonna (46,65 vuotta vuonna 2024). Vuoden aikana päättyi 9 työsuhdetta, joista 3 jäi eläkkeelle ja 6 päättyi muista syistä. Arvion mukaan 3–8 kunnan työntekijää jää eläkkeelle lähivuosina. Eläkkeelle jääneiden keski-ikä oli 61,6 vuotta (60,3 vuotta vuonna 2024).

Koulutustaso ja osaaminen

Rekisteröityjen koulutusten ja kurssipäivien määrä oli 533 (443 vuonna 2024). Koulutussuunnitelma päivitettiin.

Esihenkilöt ja johtaminen

Esihenkilökoulutuksia järjestetään tarpeen mukaan. Esihenkilöt seuraavat henkilöstön hyvinvointia kehityskeskustelujen avulla. Kehityskeskusteluja on pidetty. Työilmapiirikartoitus toteutetaan vuosittain.

Työhyvinvointi ja poissaolot

Kelan korvaamaan työterveyshuoltoon oikeuttavat kustannukset nousivat 230 105 euroon (200 899 € vuonna 2024). Sairauspoissaolopäiviä kirjattiin yhteensä 4 897 vuonna 2025 (4 687 päivää vuonna 2024).

Henkilöstökustannukset

Palkkakustannukset sisältäen eläke- ja sosiaalikulut sekä luottamushenkilöiden palkkiot olivat noin 14,9 miljoonaa euroa (14,1 milj. vuonna 2024). Tehtäväkohtaisen palkan ja henkilökohtaisten lisien periaatteita sovelletaan.

Muut huomiot:

Tarkastuslautakunta suhtautuu erittäin myönteisesti panostuksiin, joita tehdään hyvinvoinnin vahvistamiseksi organisaatiossa. Henkilöstön osalta lautakunta toteaa työpaikkatapaturmien ja sairauspoissaolojen hieman lisääntyneen. Sairauspoissaolojen keskimääräinen kustannus on noin 300 euroa päivässä henkilöä kohden, mikä tarkoittaa, että poissaolojen vähentäminen voi tuoda merkittäviä säästöjä.

Pätevän henkilöstön saatavuus ja työntekijöiden työssä viihtyminen ovat keskeisessä asemassa. Pienet, kohdennetut panostukset henkilöstön hyvinvointiin, kuten joustava työaika, virkistyspäivät ja etätyömahdollisuudet, voivat vähentää sairauspoissaoloja ja vahvistaa kunnan vetovoimaa työnantajana.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota myös tiettyihin riskeihin, jotka voivat vaikuttaa kehityksen jatkumiseen. Yksi tällainen riski on, että erityisosaaminen ja avainkompetenssi keskittyvät rajatulle henkilömäärälle, mikä voi aiheuttaa haavoittuvuutta henkilöstömuutosten yhteydessä. Riippuvuuden vähentämiseksi on tärkeää edistää järjestelmällisesti tiedon siirtoa ja osaamisen jakamista organisaation sisällä.

Rekrytointi sekä henkilöstön jaksaminen ja hyvinvointi ovat edelleen keskeisiä tekijöitä kunnan strategisten ja toiminnallisten tavoitteiden saavuttamisessa. Onkin erittäin tärkeää, että kunta panostaa jatkossakin houkuttelevuuteensa työnantajana tarjoamalla hyvät työehdot, kehittymismahdollisuuksia ja toimivan työympäristön.

Tunnistetuista riskeistä huolimatta tarkastuslautakunta arvioi, että kunta on tällä hetkellä pääosin onnistunut turvaamaan pätevän henkilöstön saatavuuden. Tämä viittaa siihen, että työympäristöön ja henkilöstöpolitiikkaan liittyvillä toimenpiteillä on ollut myönteinen vaikutus. Jatkotyössä tulisi keskittyä työolojen jatkuvaan parantamiseen ja henkilöstön viihtyvyyden edistämiseen.

Yhteenvetona tarkastuslautakunta suhtautuu luottavaisesti kunnan työhön henkilöstön hyvinvoinnin edistämässä ja kannustaa jatkamaan pitkäjänteistä ja systemaattista kehittämistyötä kestävän ja houkuttelevan työpaikan varmistamiseksi.

5. Kuntakonserinille asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Rönnliden Invest Ab Oy

Missio

Rönnliden Invest Ab on Luodon kunnan kokonaan omistama tytäryhtiö. Yhtiö toteuttaa kunnan strategiaa riittävän toimitila- ja toimintamahdollisuuksien tarjonnasta uusille yrityksille strategisten osaomistusten sekä uusien yritystilojen tai palveluysiköiden rakentamisen kautta. Rönnliden Invest Ab:n tytäryhtiöitä ovat Fastighets Ab Centrumhuset Kiinteistö Oy ja Fastighets Ab Jakobstads Handelshus Kiinteistö Oy.

Visio

Yhtiön tulee olla voittoa tuottava. Voitto sijoitetaan uudelleen pitkäjänteisesti yrittäjyyden ja työllisyyden vahvistamiseksi kunnassa.

Tavoitteet

- Hyvin hoidetut ja tarkoituksenmukaiset yritystilat.
- Tarjota aloitteleville yrityksille sopivia tiloja.
- Hyvin hoidetut ja tarkoituksenmukaiset toimitilat sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnalle.
- Baltic-kiinteistön kehittäminen tarkistetun asemakaavan mukaisesti.
- Päivittäistavarakaupan perustaminen Baltic-kiinteistön uudelle liikekentälle.
- Kunnan vetovoiman vahvistaminen matkailualalla.

Tavoitteet toteutuivat suurelta osin.

Fastighets Ab Larsmo Bostäder Kiinteistö Oy

Missio

Fastighets Ab Larsmo Bostäder Oy on Luodon kunnan kokonaan omistama tytäryhtiö. Yhtiö toteuttaa kunnan strategiaa riittävän asuntotarjonnan ja erilaisten asumismuotojen varmistamiseksi kunnassa rakentamalla tarvittaessa uusia vuokrakiinteistöjä kunnan eri osiin. Vuokra-asuntojen tulee olla hyvin hoidettuja ja tilojen sisäilman laadun hyvä. Asuntojen tulee olla houkuttelevia vuokramarkkinoilla.

Visio

Yhtiön tulee pitää kiinteistöt houkuttelevina ja hyvässä kunnossa. Vuosittaiset korjaukset ja ylläpito rahoitetaan yhtiön omilla varoilla.

Tavoite

- Tarjota hyvin hoidettuja vuokra-asuntoja asunnonhakijoille kaikissa kunnan osissa.
Tavoite saavutettiin.

Fastighets Ab Centrumhuset Kiinteistö Oy

Missio

Fastighets Ab Centrumhuset on Luodon kunnan ja Rönnliden Investin omistama yhtiö, joka toteuttaa kunnan strategiaa keskusta-alueen kehittämisestä hallinnoimalla Equity-kiinteistöä. Kiinteistössä toimii kunnan kirjastotoiminta.

Tavoitteet

- Luodon kunnan osittain omistama yhtiö, joka tarjoaa tarkoituksenmukaisia tiloja sosiaali- ja terveydenhuollolle, kunnan kirjastotoiminnalle sekä elinkeinoelämälle. Luodon kunta omistaa kirjastotoiminnan tilan, muut tilat omistaa Rönnliden Invest Ab.
- Kiinteistöä tulee hallinnoida tehokkaasti, eli sen tulee olla hyvin hoidettu ja taloudellisesti omavarainen.
Tavoitteet saavutettiin.

Larsmo Vatten och Avlopp Ab Oy

Missio

Larsmo Vatten och Avlopp Ab Oy on Luodon kunnan kokonaan omistama tytäryhtiö. Yhtiö toteuttaa kunnan strategiaa, jonka mukaan asukkailla tulee olla saatavilla talousvettä, joka täyttää sosiaali- ja terveysministeriön laatuvaatimukset, sekä vastaa jätevesien viemäroinnin järjestämisestä kunnan toiminta-alueella. Yhtiö ylläpitää ja hoitaa käyttöomaisuuttaan siten, että laitokset täyttävät viranomaisvaatimukset.

Visio

Yhtiön tulee olla taloudellisesti omavarainen. Yhtiön hallussa olevien vesijohtoverkostojen tulee olla oikein mitoitettuja ja niitä on ylläpidettävä siten, että toimintavarmuus turvataan. Oman vedentuotannon tulee kattaa koko kunnan kulutus. Vuosittaiset korjaukset ja ylläpito rahoitetaan yhtiön omilla varoilla.

Tavoitteet

- Kuluttajille toimitetaan hyvälaatuista talousvettä.
- Asiakkaat saavat riittävästi tietoa talousveden laadusta sekä toiminnan häiriöistä.
- Viemäriverkostoa laajennetaan siten, että riittävä määrä rakennuspaikkoja säilyy kaikissa kunnan osissa.
- Vesihuoltolaitos on taloudellisesti omavarainen.
- Vuotovesimääriä sekä toimituskatkoksia ja toimintahäiriöitä seurataan.
- Vanhojen vesijohtojen saneeraus.
Tavoitteet toteutuivat suurelta osin.

6. Riskienhallinta, sisäinen valvonta ja konserniohjaus

Tilinpäätös sisältää kattavan selvityksen kunnan riskienhallinnasta, mikä on keskeistä vakaan ja kestävänn toiminnan varmistamiseksi. Kunta on tunnistanut ja analysoinut mahdollisia riskejä sekä ryhtynyt asianmukaisiin toimenpiteisiin niiden vaikutusten minimoimiseksi. Tämä kattaa toiminnalliset riskit, taloudelliset riskit, strategiset riskit, henkilöstöriskit ja vahinkoriskit. Lisäksi mainitaan vastuuriskit sekä kiinteistöihin ja rakennuksiin liittyvät riskit, digitaalinen turvallisuus, infrastruktuuriin liittyvät riskit ja ympäristötekijät.

Kunnanvaltuusto on 26.5.2025 hyväksynyt Luodon kunnan konserniohjeen päivityksen, jossa määritellään konserni, sen tarkoitus ja sitovuus. Kunnan tytäryhtiöiden ja kuntayhtymien konserniohjausta seuraa konserniohjausjaosto. Jaosto on ottanut käyttöön valvonta- ja raportointijärjestelmiä, jotka varmistavat, että tytäryhtiöt ja kuntayhtymät toimivat kunnan yleisten strategioiden ja tavoitteiden mukaisesti.

Tästä huolimatta konsernivalvonnan kuvaus toimintakertomuksessa on suhteellisen suppea. Läpinäkyvyyden parantamiseksi ja kokonaisvaltaisemman kuvan antamiseksi konsernivalvonnan järjestämisestä kuvausta voisi kehittää Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston yleisohjeen kohdan 3.7.5 (selvitys konsernivalvonnan järjestämisestä) mukaisesti. Yksityiskohtaisempi selvitys voisi sisältää esimerkiksi valvonnassa käytettävät menetelmät ja työkalut, raportoinnin tiheyden sekä sen, miten kunnan johto varmistaa, että tytäryhtiöt ja kuntayhtymät noudattavat asetettuja linjauksia ja tavoitteita.

Noudattamalla näitä ohjeita kunta voi edelleen vahvistaa konserniohjaustaan ja varmistaa, että konsernin kaikki osat toimivat yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Tämä parantaisi paitsi konsernin läpinäkyvyyttä ja vastuullisuutta, myös auttaisi tunnistamaan ja hallitsemaan mahdollisia riskejä varhaisessa vaiheessa, mikä on olennaista vakaan ja menestyvän toiminnan ylläpitämiseksi.

7. Talouden tasapainottamistavoitteiden arviointi

Vuonna 2025 kuntatalouden tila heikkeni odotetusti vuodesta 2024 (lähde: Kuntaliiton lehdistötiedote 3.2.2026). Toiminnan ja investointien rahavirralla mitattuna kuntataloudessa oli yli 800 miljoonan euron alijäämä vuonna 2025, sillä kuntien kustannukset kasvoivat muun muassa TE-palvelu-uudistuksen myötä reippaasti. Talouden tilan heikkenemistä selittävät myös verotulojen aleneminen sekä valtionosuuksien leikkaukset. Tiedot käyvät ilmi kuntatalouden tilaa vuonna 2025 arvioivasta Kuntaliiton tilinpäätösanalyysistä.

Kuntien kulut kasvoivat vuonna 2025 lähes pelkästään työttömyyden aiheuttamien lisäkulujen vuoksi. Muissa tehtävissä, kuten esimerkiksi opetuksessa sekä yhdyskunta- ja ympäristöpalveluissa, kulutaso pysyi ennallaan. Kuntien ja kuntayhtymien nettotoimintakulut eli toimintakate heikkeni 7,8 % eli noin miljardi euroa vuonna 2025.

Kuntien yhteenlaskettu tulos oli 740 miljoonaa euroa vuonna 2025. Vuonna 2025 reilut kolmasosa Manner-Suomen kunnista oli alijäämäisiä tilikauden tuloksella mitattuna. Tulokseltaan alijäämäisissä kunnissa asui noin 44 prosenttia Manner-Suomen väestöstä.

Kunnat myivät omaisuuttaan vuonna 2025 kuitenkin sadoilla miljoonilla euroilla. Kertaerät paransivat yksittäisten kuntien tulosta merkittävästi. Yli 80 prosenttia vuoden 2025 tuloksesta syntyi kolmessa kaupungissa.

Verorahoitus ei riittänyt kattamaan kaikkia investointeja, sillä kunnat pitivät investointitasonsa korkealla tasolla myös vuonna 2025. Osa investoinneista jouduttiin kattamaan siis lainalla.

Luodon kunnan osalta voidaan havaita sekä yhtäläisyyksiä että eroja verrattuna muihin kuntiin. Luodon kunnan toimintakulut kasvoivat 3,94 prosenttia 22,8 miljoonaan euroon (3 828 euroa/asukas). Palvelujen ostot vähenivät 4,2 prosenttia 4,0 miljoonasta eurosta 3,8 miljoonaan euroon. Henkilöstökulut kasvoivat 5,9 prosenttia ja olivat 14,95 miljoonaa euroa. Toimintakate heikkeni -19,7 miljoonaan euroon -17,8 miljoonasta eurosta (-3 305 euroa/asukas verrattuna -3 023 euroon/asukas).

Kunnan tilinpäätös osoittaa 992 382 euron ylijäämää, kun talousarviossa oli -304 000 euron alijäämä. Kunnan kokonaisverotulot olivat 11,613 miljoonaa euroa verrattuna 11,467 miljoonaan euroon vuonna 2024, mikä on 1,27 prosentin kasvu edellisvuoteen verrattuna. Kokonaisverotulot alittivat kuitenkin talousarvion 334 387 eurolla.

Valtionosuudet olivat vuonna 2025 yhteensä 10,992 miljoonaa euroa, kun ne vuonna 2024 olivat 10,272 miljoonaa euroa. Valtionosuudet alittivat talousarvion 59 916 eurolla, vaikka ne kasvoivat 7,01 prosenttia edellisvuoteen verrattuna.

Kunnan investointimenot olivat 5,099 miljoonaa euroa, kun ne vuonna 2024 olivat 3,866 miljoonaa euroa. Suurimmat investoinnit vuonna 2025 olivat Cronhjelminkoulun laajennus, palvelutalo Urheilupuistossa sekä kunnan osuus Gammelhagenin jäteasemasta.

Lainat kasvoivat 1,7 miljoonalla eurolla ja olivat vuoden lopussa 36 miljoonaa euroa. Tytäryhtiöiden osuus oli netto 4,23 miljoonaa euroa. Lainat asukasta kohden olivat 6 045 euroa (5 829 euroa edellisenä vuonna). Kun myös vuokravastuut huomioidaan, velkataakka on 6 059 euroa asukasta kohden.

Työ- ja elinkeinoalueet aloittivat toimintansa 1.1.2025, kun vastuu julkisista työ- ja elinkeinopalveluista siirtyi valtiolta kunnille. Luodon kunta kuuluu Pietarsaaren seudun työllisyys- ja elinkeinoalueeseen. Luodon kunnalle kustannusvaikutus on suhteellisen vähäinen korkean työllisyyden ansiosta. Työttömyysaste Luodossa oli keskimäärin 2,64 % vuoden aikana, mikä on alhaisin Suomessa. Käytännössä kunnassa vallitsee täystyöllisyys.

Kunnan tulevaisuuden osalta arvioidaan, että velkaantuneisuus pysyy suhteellisen korkeana, koska uusien tilojen tarve perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa on edelleen suuri.

Muut huomiot:

Kuten monina aiempina vuosina, tilikauden tulos osoittaa ylijäämää. Tulos on 994 tuhatta euroa, mikä on 849 tuhatta euroa parempi kuin alkuperäinen talousarvio (-145 tuhatta euroa) ja 690 tuhatta euroa parempi kuin muutettu talousarvio (-304 tuhatta euroa). Kertynyt ylijäämä on nyt 21 146 tuhatta euroa. Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnan taloudellinen tulos on hyvä.

Erittäin hyvästä taloudellisesta tuloksesta huolimatta tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota rahoitukseen sisältyvään korkoriskiin, joka liittyy suhteellisen korkeaan yli 6 000 euron velkataakkaan asukasta kohden (noin 36 miljoonaa euroa vierasta pääomaa) suhteessa korkeaan sijoitustasoon (noin 12 miljoonaa euroa rahoitusarvopapereita). Kehitystä voidaan verrata vuoteen 2017, jolloin kunnan velkataakka oli 4 000 euroa/asukas (noin 23 miljoonaa euroa vierasta pääomaa) ja sijoitustaso oli jo tuolloin korkea (noin 10 miljoonaa euroa rahoitusarvopapereita).

Esimerkkinä: tällä hetkellä Luodon kunnalla on noin 36 miljoonan euron velka. Yhden prosentin korkotaso tarkoittaisi 360 000 euron korkokuluja. Jos korko nousisi kolmeen prosenttiin, korkokulut olisivat 1 080 000 euroa. Mikäli sijoitusten arvo äkillisesti laskisi, aiheutuisi siitä kunnalle myös tappioita.

Tämä viittaa siihen, että kunta on tällä hetkellä taloudellisesti vahva, mutta velkaantumisen kasvu suhteessa sijoituksiin merkitsee sijoitusriskin lisäksi kasvavaa korko- ja velkariskiä, jota tulee hallita strategisesti pitkän aikavälin taloudellisen vakauden turvaamiseksi.

Tarkastuslautakunta tuo esiin myös rakenteellisia riskejä, jotka liittyvät kunnan suureen riippuvuuteen valtionosuuksista. Tällainen riippuvuus lisää haavoittuvuutta valtion rahoituksen muutoksille sekä tuleville lainsäädäntö- ja järjestelmämuutoksille, joihin kunnalla on rajalliset vaikutusmahdollisuudet. Muutokset valtionosuusjärjestelmässä tai uusi lainsäädäntö voivat nopeasti vaikuttaa kunnan taloudelliseen liikkumavaraan, mikä edellyttää hyvää varautumista, pitkäjänteistä suunnittelua ja aktiivista toimintaympäristön seurantaa. Lautakunta korostaa näiden riskien tunnistamisen ja hallinnan merkitystä talousohjauksen osana kestävän talouskehityksen turvaamiseksi.

Lopuksi tarkastuslautakunta toteaa, että Luoto on kasvava kunta, mutta kasvun tulee tapahtua huomioiden velkaantuminen, muuttuvat taloudelliset edellytykset sekä osaavan henkilöstön saatavuus. Pitkäjänteinen ja strateginen toimintatapa on ratkaisevan tärkeä kestävän talouden ja hyvän palvelutason varmistamiseksi sekä asukkaille että henkilöstölle.

8. Arviointijärjestelmä

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnanvaltuuston tulee talousarviossa päättää toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista. Tämän vuoksi tilinpäätöksestä tulee käydä selvästi ilmi, mitkä nämä keskeiset tavoitteet ovat. Kaikkien talousarviossa esitettyjen yksittäisten toimintojen muiden tavoitteiden osalta tulee tilinpäätöksessä esittää tavoitteiden toteutuminen tai toteutumisaste.

Lautakunta toteaa, että tavoitteiden toteutumisen esittäminen ja raportoinnin tarkkuus ovat nyt selkeitä ja tavoitteiden toteutuminen on luettavissa. Tilinpäätös voi toimia arvioinnin perustana sekä tarkastuslautakunnan että kunnanvaltuuston tasolla.

9. Yhteenveto

Yhteenvetona voidaan todeta, että kunnan talous on vakaa ja toimintaa on hoidettu asianmukaisesti. Tarkastuslautakunta antaa hyvän arvosanan tilivelvollisille. Lakisääteistä tehtävääme suorittaessamme emme ole havainneet syytä muihin johtopäätöksiin kuin niihin, jotka esitetään tässä arviointikertomuksessa, hallituksen toimintakertomuksessa, tilintarkastajan raportissa sekä tilintarkastuskertomuksessa.

Luoto, päiväys sähköisen allekirjoituksen mukaisesti

Sten Bobacka, puheenjohtaja

Annie Björkell

Jennie Svenfelt

Andreas Peltola

Simon Eklund